

ХУЛОСАИ КОМИССИЯИ ЭКСПЕРТИИ

Шурои диссертатсионии 6D.КОА-121 назди МДТ «Донишгоҳи давлатии Хучанд ба номи академик Бобочон Ғафуров» вобаста ба қабули диссертатсияи Саидиброимов Шозодаиброҳим Одилшоевич дар мавзуи “Ташаккули хирад ҳамчун хориқаи сирати миллӣ дар тафсири мутафаккирони асрҳои X-XI-и тоҷику форс” барои дарёфти дараҷаи илмии доктори илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 5.3.-Педагогика, 5.3.1. – Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот (ҳимояи такрорӣ)

1. Муҳимият ва мубрами мавзӯ

Диссертатсияи Саидиброимов Шозодаиброҳим Одилшоевич дар мавзуи “Ташаккули хирад ҳамчун хориқаи сирати миллӣ дар тафсири мутафаккирони асрҳои X-XI-и тоҷику форс”, қори илмӣ - таҳқиқотии ба анҷомрасида ба ҳисоб меравад, ки дар марҳилаи имрӯзаи ҷаҳонишавии таҳсилот ва эҳёи воридгардидани анъанаҳои пешинаи халқи шарафманди тоҷик ба мазмуни зиндагӣ ва раванди таълиму тарбияи насли даврони соҳибистиқлолӣ масъалаи ҳасос ва рӯзмарра ба ҳисоб меравад. Ба истиқлолияти қомил расидани кишварамон барои эҳёи анъанаҳои пешқадами халқи тоҷик имкониятҳои васеъро пеш овард. Дар ин замина омӯзиш ва ба маълумоти ҷаҳонӣ расонидани дастовардҳои бузурги сиёсӣ, иқтисодӣ, иҷтимоӣ, илмӣ, фарҳангӣ ва мақоми ҷаҳонӣ тоҷикон дар қарнҳои X-XI ба марҳилаи нави таърихӣ худ баромад. Олимони соҳаҳои гуногун ба пажӯҳиши паҳлуҳои гуногун ва ибратбахши намояндагони ин давра рӯи намуда, дар ин самт ба дастовардҳои назаррас ноил гардиданд. Қори илмӣ-таҳқиқотӣ, ки доғалаби дараҷаи илмӣ Саидиброимов Ш.О. ба маърази муҳокима ва дифоъ пешниҳод намудааст, маҳз ба омӯзиши осори пурғановати мутафаккирони асрҳои X-XI-и тоҷику форс бахшида шудааст, ки дар марҳилаҳои рушди инкишофи ҷомеаи ҷаҳонӣ давраҳои тиллоии халқи соҳибилми тоҷик шуморида мешавад.

Дар ҷаҳони тезтағйирёбандаи қарни нав ва воридгардидани унсурҳои фарҳанги бегона ба ғояҳои миллии мо, рӯй овардан ба таърихи асли хеш ва таълиму тарбияи насли наврас дар рӯҳияи миллию ҳештаншиносӣ вазифаи асосӣ ва қарзи шаҳрвандии ҳар як бошандаи кишвар, аз ҷумла қорандони соҳаи мактабу мариф ва илми ватанӣ маҳсуб меёбад, ки он дар ояндаи наздик ба мустақам гардидани сирати миллӣ дар байни насли наврас оварда мерасонад.

Муҳимият ва мубрами рисолаи илмӣ Саидиброимов Ш.О. пеш аз ҳама дар он аст, ки дар он мушкилиҳои роҳи ташаккули сирати миллӣ таҳқиқ гардида, барои беҳтар гардидани муаммои мазкур пешниҳодҳои амалӣ қоркард қарда шудааст. Худи пажӯҳишгар бомаврид қайд менамояд, ки “яке аз роҳҳои асосии ташаккули сирати миллӣ ин ҷалб намудани насли наврас ба омӯзиши амиқи ашъори мутафаккирони асрҳои X-XI - асри тиллоӣ ва рушди босуръати адабиёти тоҷик ва бо усули фаъол алоқаманд намудани ҷараёни таълиму тарбия бо ҳаёт мебошад”. Дар

рисола афкори педагогӣ ва тарбиявии мутафаккирони асрҳои X-XI оид ба хирад ва нақши он дар ташаккули сирати миллӣ мавриди таҳқиқ, таҳлил ва баррасӣ қарор дода шудааст, ки дар илми педагогикаи муосири тоҷик беназир ва ҳалталаб ба ҳисоб меравад.

Қайд кардан ба маврид аст, ки таҳқиқи ақидаҳои педагогӣ, тарбиявӣ ахлоқии мутафаккирони асрҳои X-XI-и тоҷику форс имкон фароҳам меорад, ки дар таълиму тарбияи насли наврас аз арзишҳои ахлоқӣ, миллӣ ва мардумии халқи ориётабори тоҷик истифода бурда шуда, дар ин замина сирати миллии насли наврас ташаккул дода шавад ва мутмаинем, ки он натиҷаҳои назаррасро ба бор меорад.

Омӯзиш ва таҳлилҳо собит менамоянд, ки дар марҳилаи имрӯза омӯзиш ва мавриди истифода қарор додани осори пурғановати мутафаккирони асрҳои X-XI-и тоҷику форс яке аз муаммоҳои илми педагогикаро ташкил медиҳад.

Диссертатсияи ба риштаи таҳқиқ қашидаи Саидиброимов Ш.О. маҳз ба ҳаллу ҷасли муаммои мазкур бахшида шудааст, ки дар марҳилаи имрӯза муҳоам ба ҳисоб меравад. Мубрамияти мавзӯ боз дар он асос карда мешавад, ки бисёр ақидаҳо ва ғояҳои педагогии мутафаккирони адабиёти тоҷик, аз ҷумла, мутафаккирони асрҳои X-XI, баҳусус, ақидаҳо оид ба хирад ва ташаккули сирати миллӣ то ба имрӯз ба пуррагӣ омӯхта нашудаанд ва онҳо дар тарбияи насли наврас мавриди истифода қарор дода намешаванд. Ҳамчунин боиси тазаккур аст, ки дар қисмати дараҷаи таҳқиқи мавзӯи илмӣ теъдоди зиёди асарҳои илмӣ олимони педагогони муосири тоҷик мавриди омӯзиш ва таҳлил қарор дода шудааст. Матлабҳои баёнгардида мубрам ва ҳалталаб будани таҳқиқоти ба анҷом расонидаи Саидиброимов Ш.О.-ро асоснок менамояд.

Мавзӯ ва муҳтавои диссертатсияе, ки Саидиброимов Ш.О. мавриди таҳқиқ қарор додааст, ба ихтисос ва соҳае, ки Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон барои Шурои диссертатсионии 6D.KOA-121 иҷозати қабул ва баррасӣ додааст, яъне 5.3.- Педагогика, 5.3.1. – Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот мувофиқат мекунад.

2. Муҳтавои диссертатсия ба нишондоди ихтисоси 5.3.- Педагогика, 5.3.1. – Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот мувофиқат мекунад.

Диссертатсия ба талаботи “Дастурамал оид ба тартиби барасмиятдорории диссертатсияҳо барои дарёфти дараҷаи илмӣ”, ки аз тарафи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар шудааст, ҷавобгӯй мебошад. Ҳамчунин натиҷаҳои таҳқиқот ва хулосаву тавсияҳои коркарднамудаи Саидиброимов Ш.О. барои амалӣ намудани нишондодҳои Стратегияи миллии рушди маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030 нақши муайяни илмӣ-амалиро иҷро хоҳад кард.

3. Баъди таҳлил ва натиҷабардории автореферат ва диссертатсияи Саидиброимов Ш.О. маълум гардид, номбурда натиҷаҳои кори илмӣ-

таҳқиқоти худро дар маҷмӯъ дар 56 маводҳои интишоротёфта, аз ҷумла, дар 4 монография, дар 21 мақолаҳои тақризшавандаи маҷаллаҳои КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, ва 31 мақолаҳои илмие, ки дар маҷмуаҳои гуногуни илмӣ chop шудаанд, ба таъб расонидааст. Ҳамаи маводҳои интишоргардида мазмуни асосии рисолаи илмиро дар худ тақозо мекунанд. Ҳамаи 56 маводи chopшуда дар қисмати дахлдори автореферат ва диссертатсия ҷой дода шудааст.

4. Теъдоди маводи интишорнамудаи Саидиброимов Ш.О. ба талаботи банди 35-и қисмати сеюми (Меъёрҳои омодаسازی диссертатсия) Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон оиди «Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ», ки аз 30 июни соли 2021, №267 ва бо тағйири иловаҳо аз 26-уми июни соли 2023, таҳти № 295 тасдиқ шудааст, ҷавобгӯй мебошад.

5. Ётимоднокии натиҷаҳои таҳқиқи диссертатсия.

Натиҷаҳои кори илмӣ-таҳқиқоти Саидиброимов Ш.О. асосан бар пояи риояи талаботҳои методологӣ ва назариявии олимони соҳа ва хулосаҳои коркарднамудаи ҳуди муаллиф таҳия шудаанд. Ҳамчунин боётимод будани таҳқиқотро омӯзиши сарчашмаҳои хаттӣ ва маълумотҳои шифохӣ оид ба ақидаҳои педагогӣ дар асарҳои тоисломӣ, осори мутафаккирони асрҳои X-XI, асосҳои назариявӣ оид ба анъанаҳои миллии халқи тоҷик, этнопедагогика таъмин менамояд.

Ҳангоми таҳлили маводҳои таърихиву педагогии омӯхташуда истилоҳот бо дарназардошти мафҳумҳои муосири педагогиву мардумӣ, фалсафӣ, усулҳои фаъоли замонавии таълиму тарбия, ки ба мавзӯи мавриди таҳқиқ қарордодашуда мувофиқанд, ба муомилаи илмӣ ворид карда шуданд. Дар асосноккунии сарчашмаҳои назариявӣ, таҳлил ва натиҷабардории дастовардҳои навини илми муосир, истифодаи шумораи зиёди сарчашмаҳои илмӣ, аз нигоҳи илмӣ асоснок кардани усулҳои озмоишӣ, асосноккунии маълумотҳои нави ба дастоварда ва мувофиқати муқаррароту хулосаҳои назариявӣ таъмин карда шудааст.

Аз баррасии рисолаи илмӣ бармеояд, ки ҳамаи вазифаҳои таҳқиқоти ба нақшагирифтаи муаллиф роҳи ҳалли худро ёфтаанд. Ин натиҷаҳо дар раванди таҳқиқоти диссертатсионӣ таҳияшуда дар қисмати хулосавии ҳар як боб ва хулосаи умумии диссертатсия нишон дода шудааст. Ҳамчунин дар қисмати навгонҳои илмии таҳқиқот натиҷаи иҷрои вазифаҳои таҳқиқот аз нигоҳи илмӣ асоснок карда шудааст.

6. Бо назардошти ба талаботи бандҳои 31-33-и Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон оиди «Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ», ки аз 30 июни соли 2021, №267 ва бо тағйири иловаҳо аз 26-уми июни соли 2023, таҳти №295 тасдиқ шудааст, ҷавобгӯй будани кори илмии Саидиброимов Ш.О. диссертатсия барои ҳимоя ба Шурои диссертатсионии 6D.КОА-121 қабул карда шавад.

7. Ба сифати муқарризони расмӣ Абдурахимзода Қудратулло Саид - доктори илмҳои педагогӣ, профессори кафедраи педагогикаи Муассисаи давлатии таълимии «Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири

Хусрав», Раҷабзода Маҳмадулло - доктори илмҳои педагогӣ, дотсент, мушовири ректори Академияи идоракунии давлатии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Абдуллозода Насимҷон Абдулло - доктори илмҳои филологӣ, и.в. профессор, муовини ректори МДТ «Донишгоҳи давлатии Хуҷанд ба номи академик Бобоҷон Ғафуров» оид ба корҳои таълим ва ба сифати муассисаи пешбар Донишгоҳи байналмилалӣ забонҳои хориҷии Тоҷикистон ба номи Сотим Улуғзода пешниҳод карда шаванд.

8. Барои гузоштани эълони Ҷимоя, матни диссертатсия ва автореферат дар сомонаҳои Комиссияи олии аттестатсионӣ назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва МТД «Донишгоҳи давлатии Хуҷанд ба номи академик Бобоҷон Ғафуров» иҷозат дода шавад.

9. Барои нашр ва паҳнкунии автореферат иҷозат дода шавад.

Комиссияи эксперти диссертатсияи Саидиброимов Шозодаиброҳим Одилшоевич дар мавзӯи «Ташаккули хирад ҳамчун хориқаи сирати миллӣ дар тафсири мутафаккирони асрҳои X-XI-и тоҷику форс»-ро барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илмҳои педагогӣ аз рӯи ихтисоси 5.3.- Педагогика, 5.3.1. – Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот баррасӣ намуда, дар асоси банди 60-и Тартиби додани дараҷаи илмӣ

ҚАРОР ҚАРД:

1. Бо назардошти ба мазмун ва муҳтавои диссертатсия мувофиқ намудани номи он, ҳамчунин ба талаботи имлои забони тоҷикӣ мутобиқ намудани баъзе вожаҳои ғайритоҷикии истифодашуда ба номи мавзӯ тағйироти ҷузъӣ ворид карда шуда, ба тариқи зайл номгузорӣ карда шавад: «Ташаккули хирад ҳамчун падидаи сирати миллӣ дар тафсири мутафаккирони асрҳои X-XI-и тоҷику форс».

2. Дар матни диссертатсия ва автореферат вожаи «хориқа» ба вожаи «падида» иваз карда шавад.

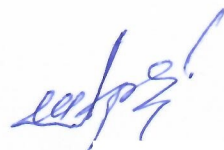
3. Диссертатсияи Саидиброимов Шозодаиброҳим Одилшоевич дар мавзӯи «Ташаккули хирад ҳамчун падидаи сирати миллӣ дар тафсири мутафаккирони асрҳои X-XI-и тоҷику форс» барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илмҳои педагогӣ аз рӯи ихтисоси 5.3.- Педагогика, 5.3.1. – Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот барои Ҷимояи тақрирӣ қабул карда шавад.

4. Комиссияи эксперти муҳаққиқони зеринро, ки корҳои илмӣ-таҳқиқотӣ ба ихтисоси 5.3.- Педагогика, 5.3.1. – Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот мувофиқатдоранд, ба ҳайси **муқарризонии расмӣ** пешниҳод менамояд:

- Ба сифати муқарризи якум, Абдурахимзода Қудратулло Саид - доктори илмҳои педагогӣ, профессори кафедраи педагогикаи Муассисаи давлатии таълимии «Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав»;
- Ба сифати муқарризи дуюм, Раҷабзода Маҳмадулло - доктори илмҳои педагогӣ, дотсент, мушовири ректори Академияи идоракунии давлатии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон;

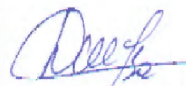
- Ба сифати муқарризи сеюм, Абдуллозода Насимҷон Абдулло - доктори илмҳои филологӣ, и.в. профессор, муовини ректори МДТ “Донишгоҳи давлатии Хуҷанд ба номи академик Бобоҷон Ғафуров” оид ба корҳои таълим.
5. Ба сифати **муассисаи пешбар** - Донишгоҳи байналмилалӣ забонҳои хориҷии Тоҷикистон ба номи Сотим Улуғзода тавсия дода мешавад.
6. Ба ҷойгир кардани эълон оид ба ҳимояи тақрири диссертатсия дар сомонаҳои МТД «Донишгоҳи давлатии Хуҷанд ба номи академик Бобоҷон Ғафуров» ва Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон розигӣ дода шавад.
7. Ба ҷопи автореферат бо ҳуқуқи дастнавис (100 адад) ва ирсол гардидани он ба суроғаҳои муқаррарнамудаи КОА иҷозат дода шавад.

Раиси комиссияи экспертӣ,
доктори илмҳои педагогӣ, профессор:

Шаропов Ш.А.

Аъзоёни комиссияи экспертӣ:
доктори илмҳои педагогӣ, дотсент:

Давлатзода Ҷ.

доктори илмҳои филологӣ, дотсент:

Қуръонов З. Д.

03.07.2026

“Имзоҳои Шаропов Ш.А., Давлатзода Ҷ., Қуръонов З.Д.-ро тасдиқ мекунам”:

Сардори Раёсати кадрҳо
ва корҳои махсуси МДТ-и
«ДДХ ба номи академик Бобоҷон Ғафуров»

Сайдуллозода З. С.

Маълумот барои тамос: Ҷумҳурии Тоҷикистон, 735700,
ш. Хуҷанд, гузаргоҳи Мавлонбеков, 1, тел.: +992 92 805 7007,
Email: zarrina_14.10.70@mail.ru